

ÅRSRAPPORT 2013

Innholdsfortegnelse

Sammendrag for året 2013	3
Om Forsøksdyrutvalget.....	5
Forsøksdyrutvalgets sammensetning i 2013.....	5
Sekretariatet.....	5
Økonomi.....	6
Forsøksdyrutvalgets virksomhet.....	6
Generelt.....	6
Forsøksdyrutvalgets møter.....	6
Inspeksjoner og godkjenning av avdelinger.....	7
Godkjenning av ansvarshavende og ansvarshavendes oppgaver.....	7
Godkjenning av forsøk.....	8
Godkjenning av forsøk i forsøksdyravdeling.....	8
Godkjenning av forsøk utenfor forsøksdyravdeling ("feltforsøk").....	9
Klagesaker.....	9
Inspeksjon av forsøk.....	9
Øvrig virksomhet.....	9
Informasjons- og veiledningsvirksomhet.....	10
Feilkilder for rapportering.....	10
Vedlegg 1	
Oppsummering av statistikk.....	11
EK-statistikk.....	11
Annen statistikk.....	11
Antall dyr i forsøk i og utenfor forsøksdyravdeling.....	11
Antall dyr i forsøk som medfører vedvarende og betydelig smerte.....	11
Vedlegg 2:	
Innrapporterte tall.....	12
EK-statistikk (tabell 1-5).....	12
Grafiske framstillinger av innrapporterte tall (Figur 1-7).....	15

Innhold

Fant ingen oppføringer i innholdsfortegnelsen.

Sammendrag for året 2013

1. Antall forsøksdyr og antall søknader

- Antall søknader om forsøk med dyr har over lang tid vært økende. I perioden 2005-2013 har antall behandlede søknader økt fra 452 til 930 pr. år. Dette omfatter forsøk godkjent av ansvarshavende i forsøksdyravdelinger (økning fra 349 til 599) og forsøk behandlet av FDU (økning fra 103 til 331).
- Om lag 75 % av søknadene ble behandlet av lokale ansvarshavende.
- Antall innrapporterte dyr benyttet i forsøk i 2013 var 5 521 991. Dette antallet er svært høyt ift tidligere år. Av de 5 521 991 dyr var det 5 458 434 fisk, hvorav 4 901 612 fisk ble benyttet i 3 forsøk med kliniske utprøvinger av legemidler til fisk i kommersielle oppdrettsanlegg (feltforsøk).
- I 2013 ble det rapportert bruk av 182 134 dyr i til sammen 157 smertevoldende forsøk. De fleste av disse forsøkene er gjort med sikte på å utvikle vaksiner til fisk i oppdrett.
- I 2013 ble det innført regelverk i Norge og EU som forbyr testing av kosmetikk på dyr. Da det tidligere år ikke har vært benyttet dyr til testing av kosmetikk på dyr i Norge, angår dette primært kosmetikk importert fra europeiske land.
- Da utvalget forventet å bli lagt ned i 2013 har det ikke prioritert å revidere søknader behandlet av lokalt ansvarshavende. Tidligere år har utvalget revidert opp til 44 % av lokalt behandlede søknader.

2. Tilsyn med forsøksdyravdelinger

FDU har i løpet av 2013 behandlet 5 inspeksjonsrapporter. Fire forsøksdyravdelinger ble godkjent på grunnlag av inspeksjonsrapport og én forsøksdyravdeling ble ikke godkjent. Inspeksjoner har blitt foretatt av det lokale Mattilsynet og/eller FDU's sekretariat.

3. Tilsyn med forsøk

FDU inspiserte 8 godkjente forsøk i 2013. To av inspeksjonene var uanmeldte. Av disse var det ett forsøk på mus i en forsøksdyravdeling og syv feltforsøk på oppdrettslaks, viltlevende fugler og salamander.

4. Nytt EU-direktiv

Det norske forsøksdyrregelverket er underlagt det europeiske gjennom EØS- avtalen. EU-kommisjonen og EU-parlamentet vedtok, 22/9-10, et nytt EU-direktiv (2010/63/EU) med krav om nasjonal implementering innen 1/1-13. Implementering av direktivet og derved ny forskrift med forventet endring av forsøksdyrforvaltningen i Norge er blitt forsinket. På oppdrag fra Mattilsynet fortsatte FDU sin virksomhet gjennom 2013.

Oslo 13.02.2013

Trine Melheim
leder (sign.)

Ingvill Løken
(sign.)

Grete Bæverfjord
(sign.)

Henrik Rasmussen
(sign.)

Lars Folkow
(sign.)

Anne Ramstad
(sign.)

Gunnar Nicolaysen
(sign.)

Siri Martinsen
(sign.)

OMFORSØKSDYRUTVALGET

Forsøksdyrutvalgets sammensetning i 2013

Utvalget består av åtte faste medlemmer, med personlige varamedlemmer, oppnevnt av Mattilsynet for 4 år av gangen, jf. instruks for Utvalg for forsøk med dyr. Medlemmene velges ut fra faglig bakgrunn slik at utvalget har veterinærmedisinsk, humanmedisinsk, biologisk, genteknologisk, forsøksdyrteknisk og juridisk kompetanse, samt et medlem fra en dyrevernorganisasjon.

Oppnevningen av medlemmer/varamedlemmer skjer med to års mellomrom slik at den nødvendige kontinuitet opprettholdes. Iht. instruksen bør ingen oppnevnes for mer enn to perioder sammenhengende. I 2013 ble fem av utvalgets medlemmer gjenoppnevnt utover to fire-års-perioder. Det samme gjaldt fire av varamedlemmene. Bakgrunnen for dette var at utvalget kun skulle sitte til EUs forsøksdyrdirektiv ble implementert i Norge. Det skjedde ikke i løpet av 2013.

Sammensetning av FDU:

1) Leder: Trine Melheim, cand. jur., seksjonsleder, Husbanken.

Varamedlem: Eli Volckmar, cand. jur., nemndleder, Utlendingsnemnda (UNE).

2) Medlem: Gunnar Nicolaysen, dr. med., professor emeritus, Universitetet i Oslo.

Varamedlem: Håvard Attramadal, professor, Institutt for kirurgisk forskning, Rikshospitalet, Oslo universitetssykehus.

3) Medlem: Grete Bæverfjord, cand. med. vet., dr. scient., seniorforsker og ansvarshavende, Nofima Marin.

Varamedlem: Bjørn Olav Rosseland, dr. philos. og professor, Norges Miljø- og Bio-Universitet (NMBU).

4) Medlem: Henrik Rasmussen, cand. med. vet., dr. philos., avdelingsleder og ansvarshavende, Folkehelseinstituttet i Oslo.

Varamedlem: Vera Astrid Klafstad Rodas, cand. med. vet., avdelingsleder og ansvarshavende, Universitetet i Oslo.

5) Medlem: Lars Folkow, dr. philos., professor og ansvarshavende, Universitetet i Tromsø.

Varamedlem: Siri Knudsen, dr. med. vet., førsteamanuensis og ansvarshavende, Universitetet i Tromsø.

6) Medlem: Tom Hansen, cand. real, forskningskoordinator og ansvarshavende, Havforskningsinstituttet.

Varamedlem: Anne Ramstad, cand. med. vet., ansvarshavende, VESO Vikan.

7) Medlem: Siri Martinsen, cand. med. vet., leder i NOAH – for dyrs rettigheter.

Varamedlem: Susanna Lybæk, master biologi, Dyrevernalliansen (fra 17/6-13).

8) Medlem: Ingvill Løken, forsøksdyrtekniker og avdelingsingeniør, Statens legemiddelverk.

Varamedlem: Carsten Lund, agronom og forsøksdyrtekniker, pensjonist.

Sekretariatet

Forsøksdyrutvalgets sekretariat har kontorer i Mattilsynets lokaler på Adamstua i Oslo og er organisert under Mattilsynets regionkontor for Rogaland og Agder. I 2013 har sekretariatet vært bemannet av dr. scient. Gunvor Knudsen og veterinær Johanne Holmen, fram til 23. september. I tillegg har administrative støttefunksjoner vært utført fra regionkontoret i Rogaland og Agder.

Økonomi

FDU hadde ikke separat budsjett fra Mattilsynet for 2013. Etterspurt regnskap viser at Forsøksdyrutvalgets forbruk for 2013 var på kr. 1.13 mill.

De største utgiftspostene var:

- møtegodtgjørelse til utvalgets medlemmer,
- utgifter til reiser til møter og inspeksjoner og
- utgifter til drift av FOTS (Forsøksdyrutvalgets elektroniske Tilsyns- og Søknadssystem).

Det ble i 2013 ikke brukt ressurser på revisjoner (se nedenfor).

Følgende utgifter inngår ikke i dette regnskapet:

- saksbehandling (vedtak) og tilsyn som gjøres av ansvarshavende i forsøksdyravdelinger iht. forsøksdyrforskriften §§ 6 og 11,
- tilsyn som gjøres av Mattilsynets distriktskontorer og
- utgifter for å ivareta Mattilsynets sekretariatsansvar, herunder lønnskostnader, lokaler og generelle driftssystemer (utenom FOTS).

FORSØKSDYRUTVALGETS VIRKSOMHET

Generelt

FDU er satt til å forvalte dyrevelferdsloven og tilhørende forskrifts bestemmelser om forsøk med dyr, herunder oppgaven med å godkjenne forsøksdyravdelinger og kontrollere pågående forsøk. Ingen kan utføre forsøk med dyr uten tillatelse fra FDU eller den det bemyndiger. I forskrift om forsøk med dyr § 11 gis det adgang for at utvalget, på avgrensede områder, kan delegerer denne kompetansen til en person som utvalget har godkjent som ansvarshavende for en registrert forsøksdyravdeling (ansvarshavende).

Med dyreforsøk forstås i denne sammenheng ”bruk av dyr for å vinne kunnskap av biologisk, psykologisk, etologisk, fysikalsk eller kjemisk art også når det er et ledd i den utdannelsen en institusjon gir”. Bruk av dyr i produksjon av reagenser som antigen, antistoff og lignende, rutinediagnostikk, kontrollvirksomhet og etablering av transgene stammer regnes som forsøk, jf. forsøksdyrforskriften § 3. Det er videre gitt unntak fra forskriften for prosedyrer som er lite eller ikke belastende for dyr, jf. forsøksdyrforskriften § 2. I tvilstilfeller avgjør FDU om en prosedyre kommer inn under forskriften, jf. forsøksdyrforskriften § 2.

Oppstillings- og miljøforholdene for dyr i forsøksdyravdelinger ”skal minst oppfylle retningslinjene i appendiks A i Europarådets forsøksdyrkonvensjon”, jf. forsøksdyrforskriften § 12.

Mattilsynet har fastsatt en instruks for FDU som gir nærmere retningslinjer om utvalgets sammensetning, virksomhet og sekretariat.

Mattilsynets hovedkontor er klageinstans for vedtak gjort av FDU.

Forsøksdyrutvalgets møter

Utvalget hadde 11 ordinære møter i 2013, herunder et møte som gikk over 2 dager. I disse møtene ble det behandlet i alt 390 saker. Av disse var:

- 180 saker om godkjenning av forsøk i forsøksdyravdeling,
- 151 saker om godkjenning av forsøk utenfor forsøksdyravdeling (feltforsøk),
- 5 saker om godkjenning av avdelinger,
- 6 saker om godkjenning av ansvarshavende,
- 48 saker om øvrig virksomhet, slik som tilbakemeldinger/kommunikasjon i aktuelle saker eller saker av prinsipiell, administrativ eller organisatorisk art.

Disse sakene er nærmere beskrevet nedenfor.

I tillegg ble 22 saker lagt fram for utvalget til orientering/til etterretning.

Til enkelte møter velger FDU å innkalle ressurspersoner for å informere om faglige problemstillinger eller søkere for å gi utdypende opplysninger i aktuelle saker. I 2013 var følgende temaer på dagsorden.

- Legemiddelverket. Om testing av vaksiner til fisk.
- Vitenskapskomitéen for Mattrygghet (VKM). Om Risikovurdering av merking av vilt.
- Pharmaq. Om krav til søknader om forsøk med dyr.

	2013	2012	2011	2010
Antall møter:	11	*	11	11
Antall saker på møter:	390+22	*	439**	335**
Antall orienteringer/foredrag på møter:	3	*	*	2

* Ikke utarbeidet årsrapport

** Orienteringssaker er utelatt

Inspeksjoner og godkjenning av avdelinger

I henhold til forsøksdyrforskriften skal alle forsøksdyravdelinger godkjennes av FDU. Forsøksdyravdelinger kan etter inspeksjon godkjennes for en periode på inntil fire år.

Ved utgangen av 2013 var det registrert 67 forsøksdyravdelinger hvorav 62 hadde gyldig godkjenning. I tillegg kommer to registrerte avls- og forsyningsvirksomheter.

	2013	2012	2011	2010
Antall møtesaker ang. godkjenning av avdelinger:	5	*	28	40
<u>Hvorav</u>				
Godkjent uten anmerkninger:	4	*	22	21
Godkjent på vilkår:	0	*	1	14
Avslått:	1	*	5	0

* Ikke utarbeidet årsrapport

Godkjenning av ansvarshavende og ansvarshavendes oppgaver

Iht. forsøksdyrforskriften § 6 skal enhver forsøksdyravdeling ha en ansvarshavende. Den ansvarshavende skal være godkjent av FDU.

Ansvarshavende plikter å føre tilsyn med at forsøksdyrvirksomheten innenfor institusjonen/bedriften drives i samsvar med lov og forskrift og andre vilkår som måtte være fastsatt av FDU, jf. forsøksdyrforskriften § 4, 7, 11 og 12.

Utvalget delegerer i praksis retten til å behandle søknader om forsøk som faller innenfor rammen av institusjonens/bedriftens godkjenningsdokument til ansvarshavende. Det store flertall forsøk i forsøksdyravdelinger blir på denne måten godkjent lokalt. Kopier av alle godkjente søknader og vedtak oversendes FDU.

I beretningsåret godkjente FDU 6 ansvarshavende.

	2013	2012	2011	2010
Antall møtesaker ang. godkjenning av ansvarshavende:	6	*	23	29
<u>Hvorav</u>				
Godkjent uten anmerkninger:	6	*	23	23
Godkjent på vilkår:	0	*	4	5
Avslått:	0	*	1	1

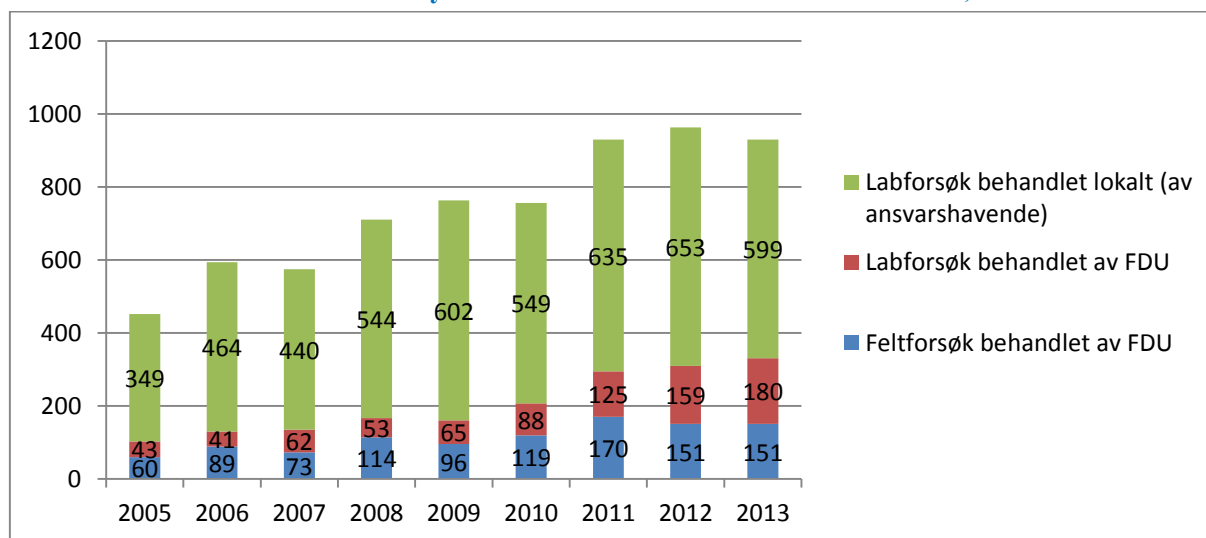
* Ikke utarbeidet årsrapport

Godkjenning av forsøk

Iht. gjeldende regelverk skal alle som skal utføre forsøk med dyr innhente tillatelse. Forsøksdyrutvalget behandler alle søknader om forsøk utenfor forsøksdyravdelinger (feltforsøk). Ansvarshavende i forsøksdyravdelinger behandler, etter godkjenning fra FDU, søknader om forsøk i "sin" forsøksdyravdeling.

Godkjenninger av forsøk med dyr, som FDU har gjort i 2013, er beskrevet i det følgende. Merk at «avslått» innebærer at søknaden ble avslått av FDU, men den kan senere ha blitt godkjent via ny søknad om det samme prosjektet med nødvendige endringer eller gjennom klage.

Antall søknader om forsøk med dyr behandlet av ansvarshavende eller FDU, 2005-2013.

Godkjenning av forsøk i forsøksdyravdeling

I 2013 behandlet Forsøksdyrutvalget til sammen 180 søknader om dyreforsøk i forsøksdyravdeling. Før utvalget fattet vedtak, ble det i 95 av disse sakene, innhentet tilleggsinformasjon.

Ansvarshavende i forsøksdyravdelinger godkjente i 2013 599 søknader om dyreforsøk.

Antall dyr, totalt og i de enkelte dyregrupper, benyttet i forsøk i forsøksdyravdelinger presenteres i oppsummeringen av statistikk.

	2013	2012	2011	2010
Antall møtesaker ang. forsøk i godkjent avdeling	180	*	126	88
<u>Hvorav:</u>				
Godkjent uten anmerkninger (vilkår)	136	*	83	60
Godkjent på vilkår	13	*	23	23
Avslått	7	*	15	1
Avvist/Sendt tilbake til ansvarshavende	24	*	5	4

* Ikke utarbeidet årsrapport

Godkjenning av forsøk utenfor forsøksdyravdeling ("feltforsøk")

I 2013 har Forsøksdyrutvalget behandlet 151 søknader om forsøk utenfor godkjent forsøksdyravdeling (feltforsøk). Det ble innhentet tilleggsinformasjon i 101 av disse sakene før utvalget fattet vedtak.

Den største andelen av feltforsøkene gjelder ulike typer av merking av fisk og viltlevende dyr.

	2013	2012	2011	2010
Antall møtesaker ang. forsøk utenfor godkjent avdeling	151	*	170	119
<u>Hvorav</u>				
Godkjent uten anmerkninger	114	*	143	90
Godkjent på vilkår	26	*	16	14
Avslag	6	*	10	6
Avvist	5	*	1	9

* Ikke utarbeidet årsrapport

Klagesaker

I 2013 mottok og behandlet FDU klage på fem av de vedtak som utvalget hadde gjort. Alle klager var fra søker eller søkers organisasjon. Ved utgangen av året hadde Mattilsynet behandlet én av disse klagenes. FDU's avgjørelse ble da stadfestet.

Inspeksjon av forsøk

I 2013 inspiserte FDU 8 forsøk. Av disse var ett forsøk på mus i en forsøksdyravdeling og syv feltforsøk. Feltforsøkene var på flere fuglearter på Svalbard, salamander og fisk i et oppdrettsanlegg. Fuglene og salamander inngikk i merkeforsøk. Inspeksjonen i forsøksdyravdelingen og ett av feltforsøkene var uanmeldt. De øvrige inspeksjonene av feltforsøk ble avtalt med de aktuelle forskerne 1-2 dager før inspeksjon.

Øvrig virksomhet

Utover behandling av søknader om godkjenning av forsøksdyravdelinger, ansvarshavende og dyreforsøk, har FDU i beretningsåret hatt oppe til vurdering eller utredet på eget initiativ, en rekke viktige temaer.

- Høringsuttalelse til Mattilsynet vedr. ny forsøksdyrforskrift og instruks (<http://www.mattilsynet.no/fdu/arkiv/article106906.ece>)
- Oppdatert prinsipputtalelse om merkemethoder på fisk i laboratorieforsøk
- Prinsipputtalelse om søknadsplikt ved blodprøvetaking av viltlevende fugler

- Prinsipputtalelse om merking av viltlevende fugler
- Avklaring av når triploid laks er forsøksdyr
- Vilkår for godkjenning av forsøk med akupunktur på hund
- Møter med MT (12/3 (ekspertrollen), 20/8, om ny forvaltningsordning
- Delegering til sekretariatet om å kunne fatte vedtak om mindre endringer av godkjente forsøk.

FDU har ikke gjennomført kurs for ansvarshavende i 2013, fordi utvalget har forventet en snarlig overgang til ny forsøksdyrforvaltning og nedleggelse av FDU.

Informasjons- og veiledningsvirksomhet

FDU publiserer relevant informasjon og nyheter på sine nettsider, herunder FDU's møteprotokoller, møtedatoer og innsendingsfrister og prinsipputtalelser (<http://www.fdu.no>). Hensikten er å opplyse publikum om utvalgets virksomhet, samt tilby forsøksdyrmiljøene praktiske ressurser og informasjon om utvalgets virksomhet, f.eks. nyheter og søknadsprosedyrer.

Utvalgets leder og enkelte medlemmer har i beretningsåret gitt uttalelser til medier om forsøksdyrvirksomhet generelt og om aktuelle enkeltsaker spesielt.

Feilkilder for rapportering

FDU har ikke mottatt rapport fra 9 % av forsøkene med godkjenning i 2013. For 2012, 2011, 2010 og 2009 ble det ikke rapportert fra hhv. 18, 6, 5 og 6 % av de godkjente forsøkene. Slik manglende rapportering medfører undervurdering av antall benyttede dyr. Dagens regelverk ingen sanksjonsmuligheter ved manglende innrapportering. Det kan også forekomme ulike typer feilrapportering.

Utvalget har, i tillegg til den pålagte rapporteringen iht. EU-direktivet, bestemt at dyr, som holdes i forsøksdyravdelinger og som ikke benyttes i søknadspliktige forsøk, skal rapporteres. Dette gjelder avlsdyr, overskuddsdyr, vokterdyr osv. Disse tallene er ikke presentert i årsrapport for 2013. Dette fordi det innrapporterte talmaterialet anses utilstrekkelig for bearbeiding.

VEDLEGG 1

Oppsummering av statistikk

EK-statistikk

(Statistikk iht. Europakonvensjonen for forsøksdyr)

Iht. forsøksdyrforskriftens § 24 skal det som vedlegg til utvalgets årsrapport minst gis de statistiske opplysninger som er nedfelt i appendiks B i Europarådets forsøksdyrkonvensjon (EK-statistikk). De tallene som er rapportert inn til Forsøksdyrutvalget er presentert i tabell 1-5. Grafiske fremstillinger av disse tallene vises i de vedlagte figurene 2, 3, 4, 5, 6, 7 og 8.

I 2013 ble det *totalt* benyttet 5 521 991 forsøksdyr i Norge, hvorav 5 458 434 fisk, 52 295 pattedyr og 4 933 fugler. Fisk utgjorde dermed ca 99 % av alle forsøksdyr. Se tabell 2 og 3.

Annen statistikk

I tillegg til tallmaterialet som sendes inn i henhold til EK-statistikken har Forsøksdyrutvalget samlet inn følgende informasjon:

Antall dyr i forsøk i og utenfor forsøksdyravdeling (lab- og feltforsøk)

Av totalt antall forsøksdyr (se ovenfor) ble det i 2013 benyttet 1.023.043 forsøksdyr (2011: 202.235) benyttet i forsøksdyrlaboratorier. Av disse var det 964.889 fisk (2011: 162.679), 51042 pattedyr (2011: 38992) og 1447 fugler (2011: 461).

I såkalte feltforsøk (forsøk utenfor godkjente forsøksdyrlaboratorier) ble det i 2013 benyttet 4.498.948 forsøksdyr (2011: 1.420.479). Av disse var det 4.493.545 fisk (2011: 1.416.910), 1253 pattedyr (2011: 564) og 3486 fugler (2011: 2670). Av de 4.493.545 fisk i feltforsøk ble 4 901 612 fisk benyttet i kun 3 forsøk. Disse forsøkene var kliniske utprøvinger av legemidler til fisk i kommersielle oppdrettsanlegg (feltforsøk).

Forsøk som medfører vedvarende eller betydelig smerte

Begrepet ”smerte” omfatter både fysisk og psykisk smerte, angst og stress. Smertevoldende dyreforsøk stiller særskilte krav til forsøkets vitenskapelige eller praktiske nytteverdi jf. forsøksdyrforskriften § 8. Smertevoldende dyreforsøk er alle forsøk som antas å medføre vedvarende eller betydelig smerte, jfr. Forsøksdyrutvalgets prinsippavgjørelse av 11.12.02. I 2007 innførte Forsøksdyrutvalget ny praksis med at forsøk med fisk som gir alvorlige symptomer og dødelighet skal regnes som smertevoldende.

For 2013 ble det rapportert inn bruk av 182.134 dyr i smertevoldende forsøk (2011: 91.566). Av disse var det 180.164 fisk (98,9%) (2011: 90.468). Hovedsakelig ble disse brukt i ifm. testing av fiskevaksiner og forskning på fiskesykdommer.

Antall innrapporterte smertevoldende dyreforsøk:

	2013	2012	2011	2010
Antall søknader:	157	*	22	42
Antall dyr:	182.134	*	91.566	78.567

* Ikke registrert

VEDLEGG 2

Innrapporterte tall

EK-statistikk

(Statistikk iht. Europakonvensjonen for forsøksdyr)

Tabell 1: Antall forsøksdyr benyttet i 2013, totalt og fordelt etter art og opprinnelse.

Art/Anvendelse	A (1.1)*	B (1.2)	C (1.3)	D (1.4)**	SUM
1 Mus	29 718	8 648	1 439	6	39 811
2 Rotte	5 363	4 102	285	6	9 756
3 Marsvin	31	427	0	0	458
4 Gullhamster	0	0	0	0	0
5 Andre gnagere	367	0	306	0	673
6 Kanin	17	39	0	0	56
7 Hund	7	0	0	0	7
8 Katt	0	0	0	0	0
9 Mink og rev	32	0	15	0	47
10 Hest og andre hovdyr	15	0	0	0	15
12 Gris	825	0	0	0	825
13 Storfe	12	0	0	0	12
14 Småfe	123	0	0	0	123
15 Rein	8	0	21	0	29
16 Andre klauvdyr	0	0	272	0	272
17 Andre pattedyr	0	0	211	0	211
18 Høns	1 061	0	0	0	1 061
19 Vaktel	0	0	0	0	0
20 Andre fugler	200	0	3 596	76	3 872
21 Krypdyr	0	0	0	0	0
22 Amfibier	10	0	246	0	256
23 Laks	4 756 518	0	32 847	0	4 789 365
24 Andre laksefisk	3 650	0	12 891	0	16 541
25 Torsk	3 762	0	623 473	0	627 235
26 Andre marinefisk	13 920	276	5 709	0	19 905
27 Sebrafisk	1 351	200	0	0	1 551
28 Andre ferskvannsfisk	1 680	240	1 917	0	3 837
29 Tifotkreps	544	32	5 497	0	6 073
SUM	4 819 214	13 964	688 725	88	5 521 991

1.1 (A) Fra norskreg. avls-/brukervirksomhet. Direkte eller indirekte (jf. forsøksdyrforskriften § 19).

1.2 (B) Fra konvensjonspartnere. Disse er pr. 18/12-06, EU (Belgia, Danmark, Storbritannia og Nord-Irland, Estland, Finland, Frankrike Hellas, Kypros, Latvia, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederland, Polen, Portugal, Irland, Italia, Slovakia, Slovenia, Spania, Sverige, Tsjekkia, Tyskland, Ungarn og Østerrike), Bulgaria og Den tidligere jugoslaviske republikken Makedonia.

1.3 (C) Fra andre kilder (andre land, viltlevende dyr m.m).

1.4 (D) Gjenbruk - når et dyr benyttes på nytt og et annet dyr kunne ha vært anvendt i stedet.

Tabell 2: Antall forsøksdyr benyttet Norge i 2013, totalt og fordelt etter formål

Art/Anvendelse	E (2.1)*	F (2.2)	G (2.3)	H (2.4)**	I (2.5)**	J (2.6)**	SUM
1 Mus	34 454	3 710	118	409	541	579	39 811
2 Rotte	9 347	87	0	31	166	125	9 756
3 Marsvin	36	422	0	0	0	0	458
4 Gullhamster	0	0	0	0	0	0	0
5 Andre gnagere	673	0	0	0	0	0	673
6 Kanin	7	19	0	0	30	0	56
7 Hund	7	0	0	0	0	0	7
8 Katt	0	0	0	0	0	0	0
9 Mink og rev	15	0	0	0	0	32	47
10 Hest og andre hovdyr	9	0	6	0	0	0	15
12 Gris	459	117	0	1	248	0	825
13 Storfe	12	0	0	0	0	0	12
14 Småfe	80	43	0	0	0	0	123
15 Rein	0	8	0	0	0	21	29
16 Andre klauvdyr	272	0	0	0	0	0	272
17 Andre pattedyr	176	0	0	17	0	18	211
18 Høns	304	274	0	0	0	483	1 061
19 Vaktel	0	0	0	0	0	0	0
20 Andre fugler	3 775	0	0	0	0	97	3 872
21 Krypdyr	0	0	0	0	0	0	0
22 Amfibier	256	0	0	0	0	0	256
23 Laks	1 916 881	2 750 528	5 760	8 031	40	108 125	4 789 365
24 Andre laksefisk	14 731	1 300	0	160	0	350	16 541
25 Torsk	624 991	0	0		60	2 184	627 235
26 Andre marinefisk	8 931	3 824	1 764	5 206	0	180	19 905
27 Sebrafisk	1 191	0	0	360	0	0	1 551
28 Andre ferskvannsfisk	2 837	0	0	1 000	0	0	3 837
29 Tifotkreps	5 440	0	0	334	0	299	6 073
SUM	2 624 884	2 760 332	7 648	15 549	1 085	112 493	5 521 991

E (2.1) Grunnforskning innen biologi, veterinær- og humanmedisin.

F (2.2) Forskning, utvikling og kvalitetskontroll av produkter og utstyr til bruk innen human- og veterinærmedisin (unntatt uskadighetstesting).

G (2.3) Sykdomsdiagnostikk.

H (2.4) Beskyttelse av mennesket, dyr og miljøet ved toksikologisk- eller sikkerhetstesting, herunder også uskadighetstesting av produkter og utstyr til bruk innen human- og veterinærmedisin.

I (2.5) Undervisning og trening.

J (2.6) Annet.

Tabell 3: Antall forsøksdyr benyttet til forsøk for utvalgte formål til beskyttelse av mennesket, dyr og miljøet ved toksikologisk- eller sikkerhetstesting i Norge i 2011, herunder også uskadelighetstesting av produkter og utstyr til bruk innen human- og veterinærmedisin.

	Samtlige arter	Gnagere og kaniner	Hund og katt	Fisk
K (3.1)*	57	57	0	0
L (3.2)*	0	0	0	0
M (3.3)*	0	0	0	0
N (3.4)*	31	31	0	0
O (3.5)*	1 000	0	0	1 000
P (3.6)**	8 300	352	0	7 597
Q (3.7)	6 161	0	0	6 160
Totalt	15 549	440	0	14 757

K (3.1) Stoffer brukt eller beregnet for bruk hovedsakelig i landbruk.

L (3.2) Stoffer brukt eller beregnet for bruk hovedsakelig i husholdningene.

M (3.3) Stoffer brukt eller beregnet brukt hovedsakelig som kosmetikk eller toalettsaker.

N (3.4) Stoffer brukt eller beregnet brukt hovedsakelig som tilsetning til matvarer for mennesker.

O (3.5) Stoffer brukt eller beregnet brukt hovedsakelig i industrien, men som ikke faller under 3.1, 3.2, 3.3, 3.4.

P (3.6) Potensielle eller reelle forurensningsfarer i miljøet som faller inn under de ovenfor nevnte kategorier.

Q (3.7) Sikkerhetstesting av produkter eller utstyr til bruk inne human- eller veterinærmedisin.

* Det primære formål som det var hensikten å bruke det til da testen ble utført.

** Når stoffer som tilhører kategorier som hører hjemme i andre linjer i denne tabell krever testing som forurensning (f.eks. ved lekkasje eller utslipp som fører til forurensning av miljøet) skal denne testing oppføres under linje 3.6.

Tabell 4: Antall forsøksdyr benyttet i Norge i 2011 i forbindelse med sykdom og lidelser*

	Samtlige arter	Hvorav		
		Gnagere og kaniner	Hund og katt	Fisk
R (4.1)**	14 626	13 987	0	600
S (4.2)	8 343	8 082	7	0
T (4.3)	5 643	5 327	0	0
U (4.4)	9 235	8 673	0	200
V (4.5)	1 899 131	49	0	1 898 434
Totalt	1 936 978	36 118	7	1 899 234

R (4.1) Sykdom hos mennesket: kreft (ikke karsinogenisitetstesting).

S (4.2) Sykdom hos mennesket: Hjerte- og karsykdommer.

T (4.3) Sykdom hos mennesket: Nervøse og mentale forstyrrelser.

U (4.4) Sykdom hos mennesket: Andre sykdommer.

V (4.5) Sykdom hos dyr.

* Dersom arten av sykdommen hos mennesket ikke er entydig kjent, skal registreringen gjøres i linje 4.4.

** Når forsøket gjelder kreft innenfor hjerte-, kar-, hjerne- og nervesystemet skal det registreres i linje 4.1.

Tabell 5: Antall forsøksdyr benyttet i Norge i 2013 i henhold til lovbestemmelser

	Samtlige arter	Hvorav		
		Gnagere og kaniner	Hund og katt	Fisk
W (5.1)	1 804 094	11 714		1 791 941
X (5.2a)	8 365	0		8 364
Y (5.2b)	19 520			19 520
Z (5.3)	19 193	292		18 888
Totalt	1 851 172	12 006	0	1 838 713

W (5.1) Norge.

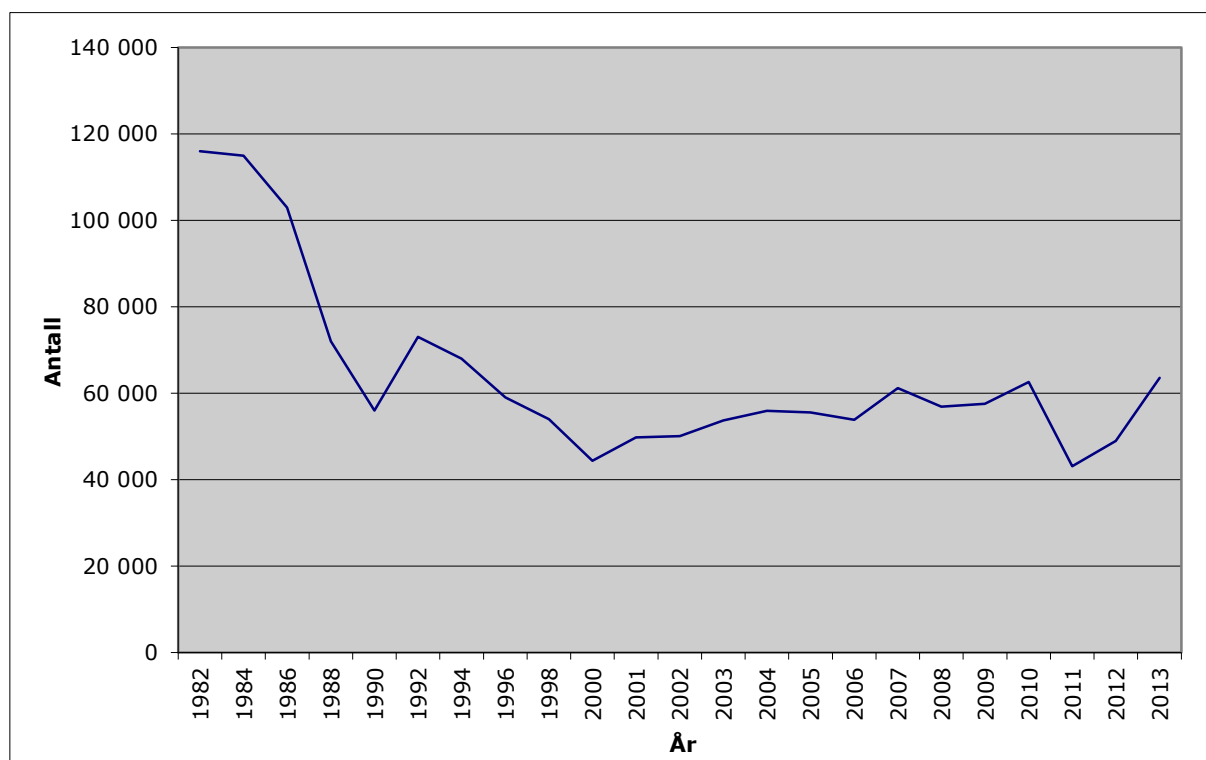
X (5.2a) Andre konvensjonspartnere eller medlemsstater.

Y (5.2b) Andre stater (ikke konvensjonspartnere).

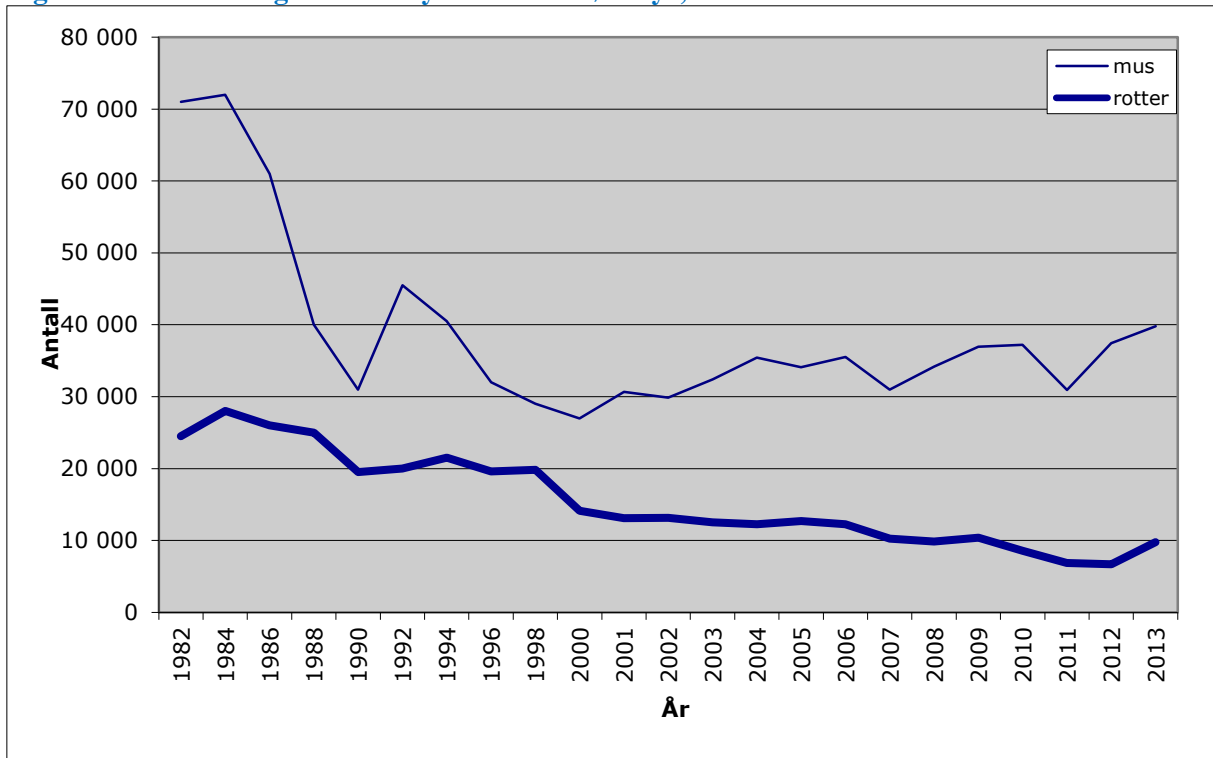
Z (5.3) Kombinasjon av 5.1 og 5.2.

Grafiske fremstillinger av innrapporterte tall

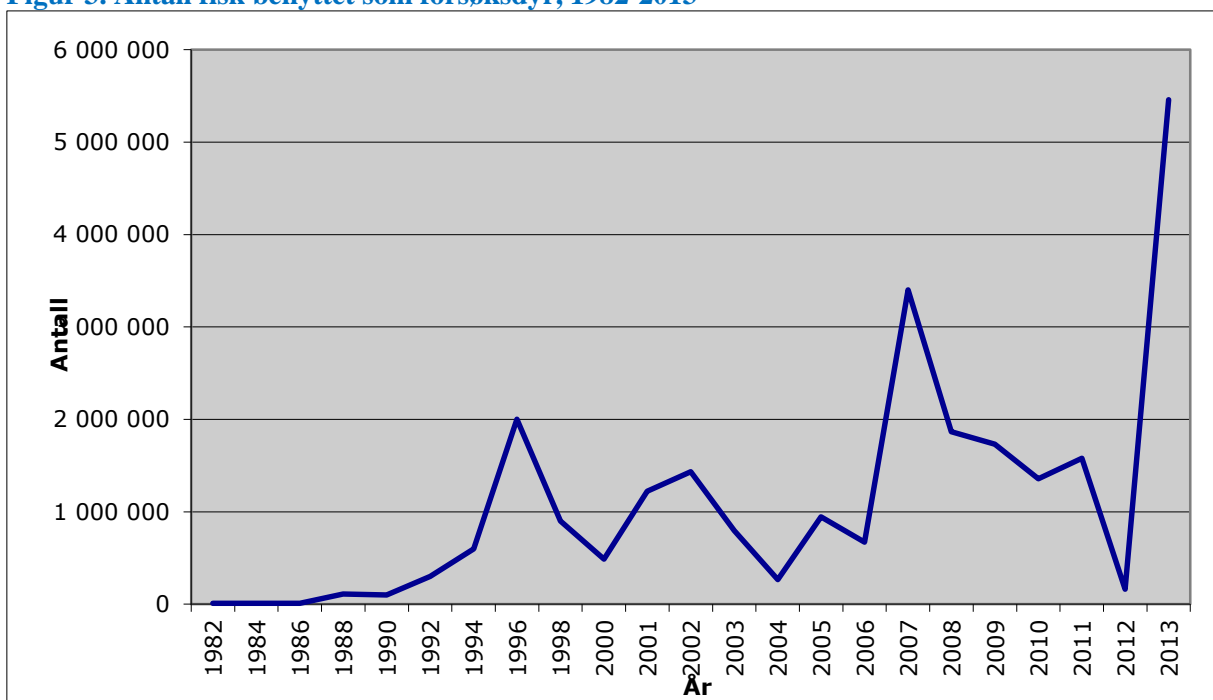
Figur 1. Antall forsøksdyr, utenom fisk, benyttet som forsøksdyr, 1982-2013

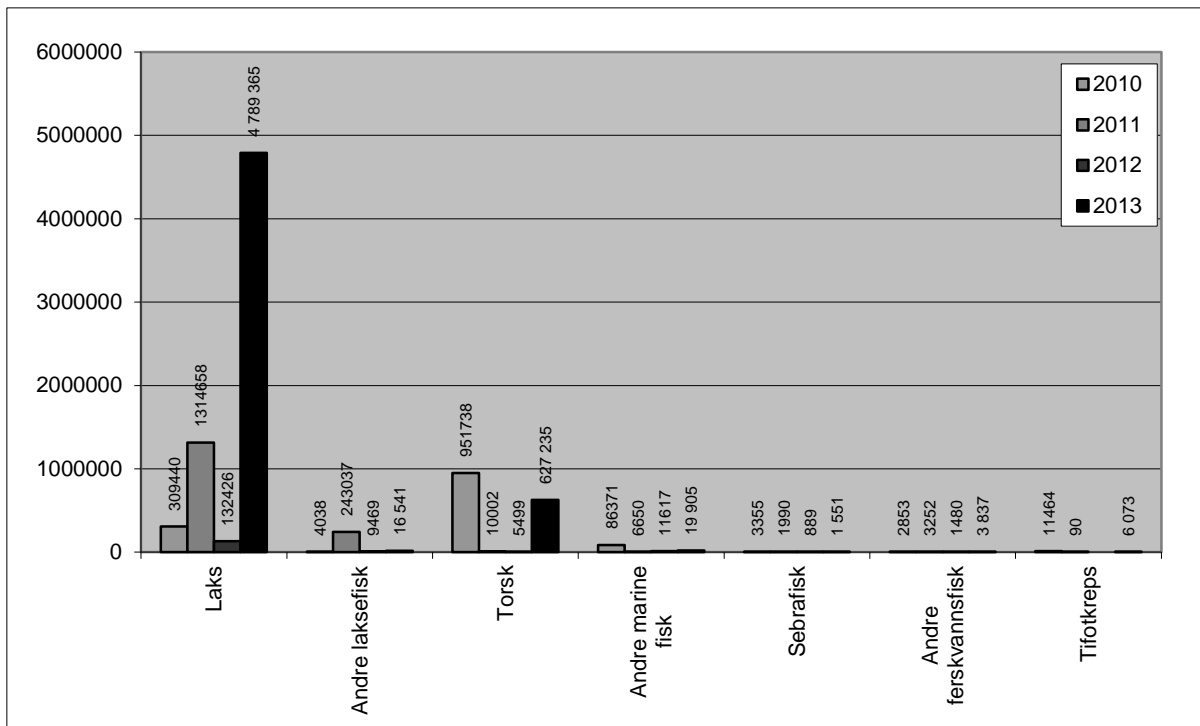
Figur 2. Antall mus og rotter benyttet som forsøksdyr, 1982-2013

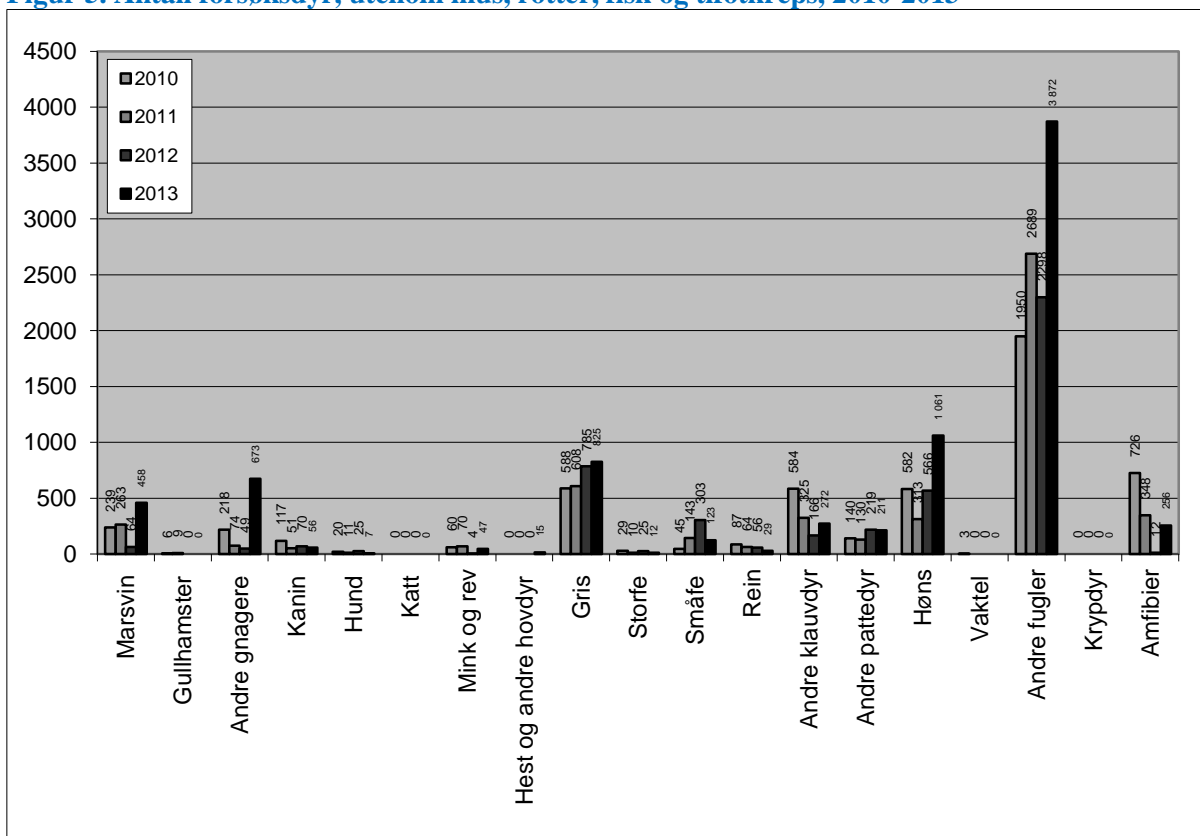
Figur 3. Antall fisk benyttet som forsøksdyr, 1982-2013

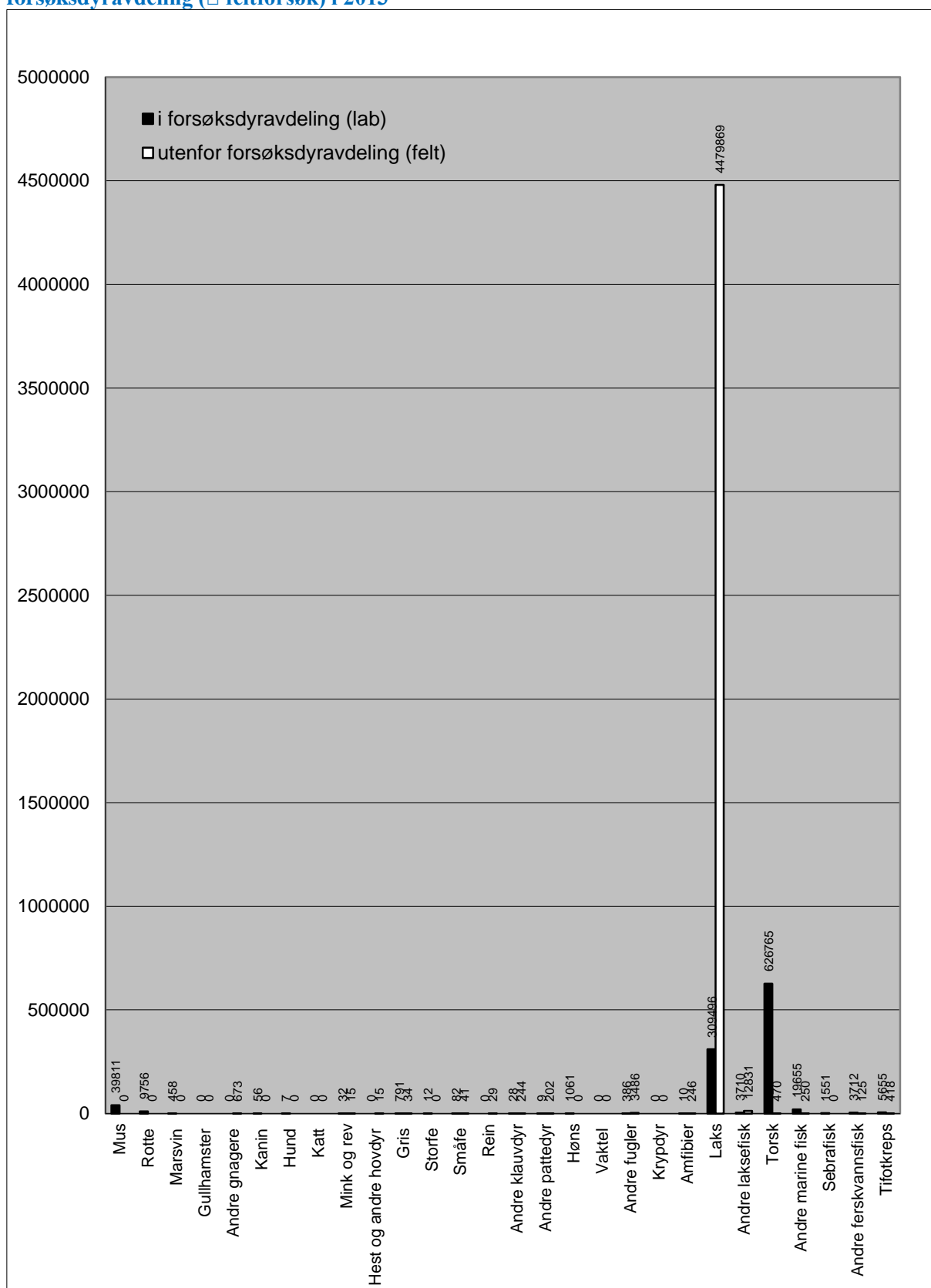
Figur 4. Antall fisk og tiftokreps benyttet som forsøksdyr, 2010-2013

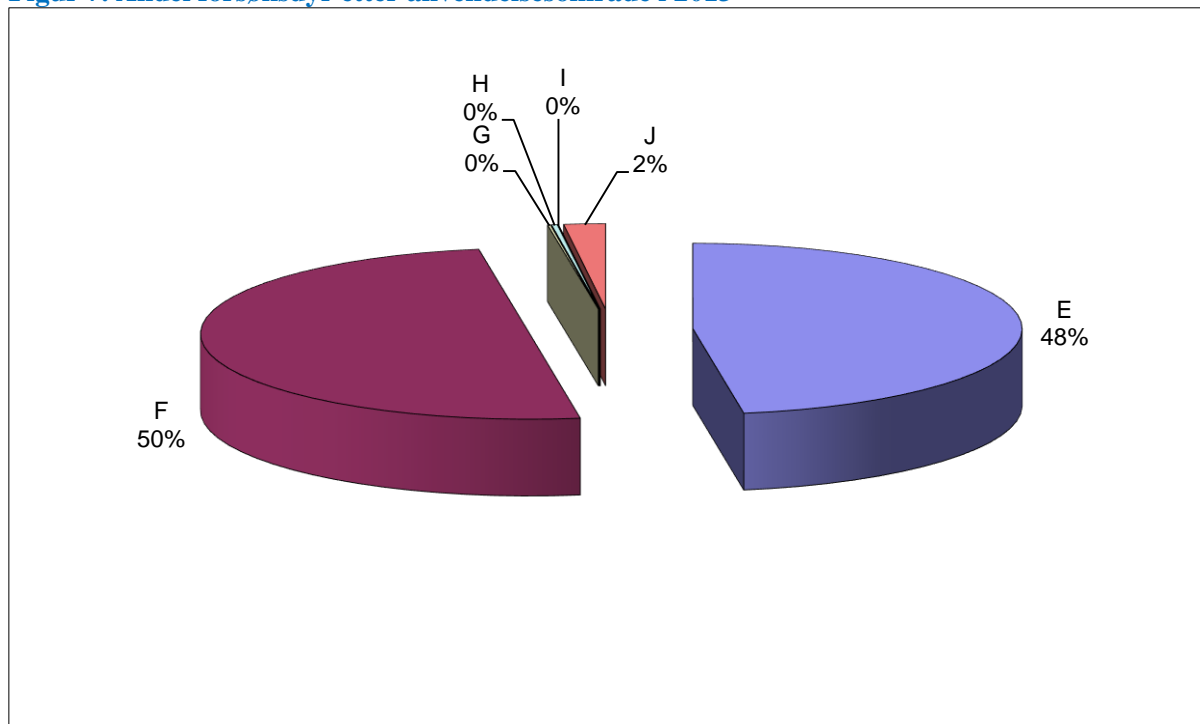
Figur 5. Antall forsøksdyr, utenom mus, rotter, fisk og tifotkreps, 2010-2013

Figur 6. Antall forsøksdyr benyttet i forsøksdyravdeling (■ labforsøk) og utenfor forsøksdyravdeling (□ feltforsøk) i 2013

Figur 7. Andel forsøksdyr etter anvendelsesområde i 2013

E Grunnforskning innen biologi, veterinær- og humanmedisin.

F Forskning, utvikling og kvalitetskontroll av produkter og utstyr til bruk innen human- og veterinærmedisin (unntatt uskadighetstesting).

G Sykdomsdiagnostikk.

H Beskyttelse av mennesket, dyr og miljøet ved toksikologisk- eller sikkerhetstesting, herunder også uskadighetstesting av produkter og utstyr til bruk innen human- og veterinærmedisin.

I Undervisning og trening.

J Annet.